

БОГДАН СТУПАРИК – ПЕДАГОГ НАШОГО ЧАСУ

Великі люди тому й великі, що їхні думки і звершення завжди актуальні і сучасні. Богдан Ступарик був неординарною особистістю, а його праця на професійній та громадській ниві – надзвичайно багатогранною. У кожній сфері навчально-виховної роботи простежуються його ідеї, передбачення і теоретико-методологічні узагальнення. Завдяки своїй наполегливій праці й щедрому талантові, самовідданій педагогічній творчості, активній громадсько-освітній діяльності він став подвижником національних традицій освіти України.

У своїх численних наукових працях, публікаціях Б.Ступарик висвітлює широке коло педагогічних питань, зокрема стан освіти, управлінську діяльність у навчально-виховних закладах, проблеми національної освіти і виховання, розвиток педагогічної культури, мету, зміст і методи навчання та виховання. Особливо багато досліджень присвячено історії української педагогіки.

Б.Ступарик розумів, що успішне розв'язання означених питань великою мірою залежить від знання української історико-педагогічної спадщини. Історія освіти і педагогічної думки України допоможе виробити творче критичне ставлення до минулого, дасть змогу бачити закономірності розвитку освіти і педагогічних ідей, порівнювати їх. Накопичений протягом минулих століть позитивний досвід педагогічних традицій повинен бути збереженим. Ось чому реформування системи науково-освітніх установ має відбуватися на основі ґрунтовного вивчення та використання вітчизняного педагогічного досвіду, що передбачає відновлення принципів свободи, демократизму, автономності й інтеграції у світову соціокультурну спільноту.

У процесі аналізу історичних фактів, вважав педагог, важливо виявити все позитивне, що виправдало себе, і використати його в подальших дослідженнях та в практичній роботі. Адже багато теоретичних проблем сучасної педагогіки не можна глибоко осмислити без урахування всієї історії вітчизняної педагогічної думки. А оскільки педагогічна думка завжди персоніфікована, то інтерес до педагогічних персоналій значно зростає. У зв'язку з цим важливого

значення для теорії та практики сучасного розвитку національного шкільництва Богдан Ступарик надавав вивченню історії української освіти, зокрема аналізу праць та життєвого шляху тих педагогів, які зробили вагомий внесок у розвиток вітчизняної педагогічної науки. Серед таких педагогів-подвижників – Ю.Дзерович, І.Ющишин, Г.Врецьона, М.Галущинський, А.Животко та інші. Вчений переконливо доводив, що творчі здобутки кожного з них заслуговують на детальне та об'єктивне вивчення. Цей аспект він багатогранно розкриває у численних працях, які висвітлюють педагогічну, громадсько-просвітницьку діяльність педагогів. Зокрема, життя і діяльність педагога, громадського і політичного діяча М.Галущинського Б.Ступарик називає “непрочитаною книгою, яка є джерелом для порад кожному щодо прийняття особистих і суспільних рішень, прикладом того, як будувати своє життя і працю, щоб самовіддано служити рідному народові” [1, 3].

В оцінці педагогічних явищ він завжди виходив із власних моральних переконань, на першому місці яких постійно стояв національний принцип, який був для нього непохитним, саме ним він керувався у своєму житті.

У численних педагогічних статтях, виступах, наукових рефератах Б.Ступарик продовжував дотримуватися тієї лінії життя, яку обрав раз і назавжди: освіта в Україні повинна бути національною, мати тісний зв'язок із життям. Виступаючи на різних наукових зібраннях, він, як педагог-практик, вносив суттєві корективи, доповнення, пропозиції щодо управління школою. Підтвердженням цього є такі слова педагога: “У сучасних умовах значно зростають вимоги до управління школою як важливим суспільним осередком, де виховуються будівничі держави, її опора й надія” [2, 6].

На основі значної кількості опрацьованої літератури і шкільної практики вчений аналізує проблеми розвитку та становлення національної школи. Педагог робить висновок про те, що успіх національної школи у вихованні свідомих, самовідданих патріотів забезпечується єдністю народної та наукової педагогіки, вітчизняної та світової історії.

Своєю багатогранною творчістю професор Богдан Ступарик зробив вагомий внесок у розвиток теорії і практики національного виховання. Надзвичайно актуальним у сучасних умовах, на думку вченого, є висновок М.Галущинського про те, що в результаті

виховання всі мають навчитися говорити, а разом з тим поступати так, щоб кожен міг сказати слова: "Україна – це я!". "А тоді не треба буде ні присяги, ні заклинання, що любимо Україну, що за неї готові ми все віддати. Щоденною працею, кожним поступком, ділом і словом будемо визначувати, що "Україна – це я!" [3, 48].

Мета національного виховання, на думку Б.Ступарика, не тільки розвиток духовної і матеріальної культури свого народу, а й участь через неї у вселюдській культурі і "охорона першої від шкідливих впливів чужої псевдокультури, що особливо актуально в теперішніх умовах, коли екрани телебачення та інші мас-медіа заповнили різного роду "бойовики" з переслідуваннями, насильством і вбивствами" [4, 259].

Завжди актуальним і таким, що важко розв'язується, вважав Б.Ступарик, є питання виховання молоді. "Безперечно, завдання, які потрібно вирішити в праці національного виховання, складні. Але при об'єднанні зусиль всього громадянства, державних і громадських інституцій це справа реальна. І чим швидше будуть реалізовані ці завдання, тим швидше Україна займе своє місце в сузір'ї передових країн світу" [4, 259].

Виховання любові до свого народу, до Батьківщини зовсім не означає, що у вихованців формується зневажливе, зверхнє ставлення до інших народів і держав. Навпаки, лише той, хто добре знає свій народ і любить його, може по-справжньому поважати інших, розуміти і цінити їх любов до свого народу і батьківщини.

Доробок Б.Ступарика є виразником педагогічної думки і практики своєї епохи. Усе своє життя він присвятив науці й освіті, жив високими ідеалами, переймався проблемами освіти, виховував високоосвічених спеціалістів для науки й освіти. Був дуже вимогливим і разом з тим надзвичайно доброзичливим.

Його праці, сповнені педагогічних передбачень, є джерелом нових наукових пошуків, оскільки, як кожна унікальна обдарована особистість, своїми ідеями випередив час і залишив нам у спадок багато цікавих актуальних думок. Опубліковані наукові праці Богдана Ступарика розкривають нові грані творчості педагога. З його іменем пов'язана ціла епоха в розвитку історії педагогіки. Він володів винятково широким діапазоном інтересів, глибокою науковою інтуїцією, чудовим даром передбачення шляхів розвитку наукової думки і ніколи не залишався в рамках вузького наукового напрямку.

Сьогодні з'яв
сько-педагог
неординарно

1. Ступарик Б.
Джерела. –
2. Ступарик Б.
3. Ступарик Б.
рела: Науко
4. Ступарик Б.
освіти // Ро
2002). Збірн
гогічних на

Сьогодні з'являється широка джерельна база для вивчення громадсько-педагогічних поглядів ученого, що мають відбиток його неординарної особистості.

1. Ступарик Б. Михайло Галущинський – педагог і громадський діяч // Джерела. – 1998. – №3-4.
2. Ступарик Б. Управлінський цикл // Обрії. – 1997. – №1.
3. Ступарик Б. Робота М.Галущинського “Національне виховання” // Джерела: Науково-методичний вісник. – 1996. – №3.
4. Ступарик Б.М. Національне виховання в закладах професійно-технічної освіти // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні (1992–2002). Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Ч. 2. – Харків: ОВС, 2002.